

POSTANOWIENIE

Dnia 14 maja 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z odwołania K. R.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w W.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym i wysokość podstawy wymiaru składek,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 14
maja 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 14 listopada 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od skarżącej K. R. na rzecz pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. 240 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z 14 listopada 2018 r. oddalił apelację wnioskodawczynie K. R. od wyroku Sądu Okręgowego w Ś. z 22 maja 2018 r., który oddalił jej odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. z 3 listopada 2017 r., stwierdzającej podleganie obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej w okresie od 1 maja 2014 r. i określającej wysokość podstawy wymiaru składek. Ustalił, że wnioskodawczynie prowadzi działalność gospodarczą w kraju. 1 maja 2014 r. zawarła z firmą M. s.r.o. na Słowacji umowę o pracę na czas nieokreślony jako promotor usług i produktów na 10 godzin miesięcznie za 40 euro. Pozwany

Zakład (organ rentowy) decyzją z 8 października 2014 r. stwierdził, że właściwym dla wnioskodawczynie ustawodawstwem z zakresu zabezpieczenia społecznego jest ustawodawstwo polskie, wobec ustalenia, po uprzednim wyczerpaniu wymaganej procedury, że praca wnioskodawczynie na terenie Słowacji ma charakter marginalny. Odwołanie wnioskodawczynie od tej decyzji zostało oddalone i Sąd Najwyższy postanowieniem z 28 lutego 2017 r. odmówił przyjęcia do rozpoznania jej skargi kasacyjnej. Po zakończeniu tego postępowania pozwany wydał decyzję z 3 listopada 2017 r., rozpoczynając postępowanie w obecnej sprawie. Wnioskodawczynie zarzucała, że nie podlegała ustawodawstwu polskiemu z uwagi na umowę o pracę z pracodawcą słowackim. Sąd Okręgowy oddalił jej odwołanie, gdyż powoływała się na okoliczności, które były już przedmiotem rozpoznania w poprzedniej sprawie. Natomiast w zakresie podstawy wymiaru składek skarżąca nie złożyła żadnych zarzutów. Nie przedstawiła też dokumentu, który miałby świadczyć o kontynuowaniu zatrudnienia za granicą w innym wymiarze czasu pracy niż dotychczasowy. Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu oddalenia apelacji potwierdził, że decyduje rozstrzygnięcie w poprzedniej sprawie, zakończonej wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z 12 listopada 2015 r., III AUa (...) (art. 365 § 1 k.p.c.). Nie zawisła natomiast sprawa w przedmiocie rozstrzygnięcia, któremu ustawodawstwu podlegała ubezpieczona od 1 maja 2015 r., bowiem nie domagała się we właściwym trybie, aby było to ustawodawstwo inne niż polskie. Ubezpieczona nadal prowadzi działalność gospodarczą w kraju. Nie było więc potrzeby ustalania po raz kolejny ustawodawstwa właściwego za dalszy okres, skoro nie zaistniał spór w tym zakresie

W skardze kasacyjnej zarzucono naruszenie:

I. prawa materialnego: a) art. 6 ust. 1 pkt 5 oraz art. 8 ust. 6 pkt 1 w związku z art. 83 ust. 1 pkt 2 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że wnioskodawczynie posiada zadłużenie z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne, mimo nierozstrzygnięcia kwestii obowiązkowego podlegania ubezpieczeniom społecznym; b) art. 83 ust. 1 pkt 2 ustawy poprzez jego niezastosowanie co skutkowało nierozpoznaniem istoty przez Sąd drugiej instancji i w konsekwencji pominięcie wyjaśnienia czy wnioskodawczynie, mimo podlegania ustawodawstwu

polskiemu podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym w niniejszej sprawie;

II. prawa procesowego – art. 233 § 1 k.p.c. poprzez niedokonanie przez Sąd drugiej instancji wszechstronnej analizy całego materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, w szczególności poprzez pominięcie niezachowania wymaganego trybu przez organ rentowy w postaci wszczęcia postępowania o podleganie przez wnioskodawczynię obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnym, rentowym, wypadkowym, co skutkowało uznaniem przez Sąd drugiej instancji, iż decyzja z 3 listopada 2017 r. stanowiła konsekwencję ustalenia polskiego ustawodawstwa w zakresie ubezpieczeń społecznych w związku z zatrudnieniem skarżącej na terenie Słowacji na rzecz M. s.r.o. oraz prowadzenia działalności gospodarczej.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano, że jest oczywiście uzasadniona.

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania „uzasadnia w świetle zgłoszonych zarzutów kasacyjnych, oczywista zasadność tego środka odwoławczego. Nieprawidłowa była ocena Sądu II instancji, że przeprowadzone przez organ postępowanie poprzedzające wydanie decyzji z 3.11.2017 r. wskazuje, że od wynagrodzenia wnioskodawczyni uzyskiwanego na terenie Słowacji odprowadzane są składki na ubezpieczenia społeczne, i w oparciu o wyżej wskazaną decyzję wnioskodawczyni została zobligowana do odprowadzania składek na ubezpieczenie społeczne od prowadzonej działalności gospodarczej do polskiego systemu. Wskazuję, iż podleganie dwóm systemom prawnym jest niedopuszczalne w myśl dotychczasowego orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości, które sformułowało zakaz podwójnego obciążania pracowników migrujących składkami wynikającymi z systemów zabezpieczenia społecznego różnych państw (por. orzeczenie z dnia 15 lutego 2000 r., C-34/98 Komisja vs. Francja). Sąd II instancji w istocie oparł się wyłącznie na tym, iż postępowanie w zakresie ustalenia właściwego ustawodawstwa w związku ze zbiegiem tytułów do ubezpieczenia społecznego kilku państw członkowskich zostało zakończone, mimo iż zarówno organ rentowy jak i Sąd nie podjęły żadnych czynności o zweryfikowanie stanu sprawy skarżącej przed słowackimi organami właściwymi w

zakresie ubezpieczeń społecznych. Brak jakichkolwiek dowodów świadczących, iż organ rentowy przeprowadził postępowania wyjaśniającego z instytucją słowacką, w zakresie ustalenia statusu ubezpieczonego na Słowacji wobec nieprzerwanego świadczenia pracy na rzecz M. s.r.o., świadczy o wadliwości postępowania organów rentowych, co uzasadniało uchylenie zaskarżonej decyzji”.

Pozwany wniosł o nieprzyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie kosztów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (wyżej *in extenso*) nie przedstawia zasadnej podstawy przedsądu i dlatego nie został uwzględniony.

Przyjmuje błędne założenie, że na etapie przedsądu ocenia się podstawy kasacyjne („w świetle zgłoszonych zarzutów kasacyjnych”). Podstawy kasacyjne stanowią odrębną część skargi kasacyjnej (art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.) i podlegają ocenie dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania. Nie zastępują podstawy przedsądu ani jej uzasadnienia. Odnosi się to również do szczególnej podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., która jako jedyna ma na uwadze indywidualny interes strony w przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania. Oznacza to, że skarżąca w tej podstawie przedsądu powinna samodzielnie (czyli odrębnie od podstaw kasacyjnych) wskazać i wykazać naruszenie przepisów, które bez wątpliwości prowadzi do stwierdzenia oczywistej wadliwości wyroku objętego skargą. Wniosek tego nie czyni.

W obecnej sprawie znaczenie miało przede wszystkim sądowe rozpoznanie odwołania od poprzedniej decyzji z 8 października 2014 r. o podleganiu przez wnioskodawczynię polskiemu ubezpieczeniu społecznemu z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej w kraju. Wynika z niego, że o podleganiu ubezpieczeniu społecznemu w kraju nie decydowało zatrudnienie na umowę o pracę na Słowacji, gdyż było marginalne. Na tej podstawie słowacki organ nie zgodził się z tymczasowym ustaleniem przez pozwanego organu słowackiego ubezpieczenia dla skarżącej. Pozwany mógł zatem ustalić podleganie przez wnioskodawczynię ubezpieczeniom społecznym w kraju z tytułu prowadzonej działalności

gospodarczej. Takie są zasadnicze ustalenia i oceny w poprzedniej sprawie, zakończonej wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z 12 listopada 2015 r., III AUa (...). Sąd Najwyższy postanowieniem z 28 lutego 2017 r., II UK 253/16 odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej wnioskodawczyni do rozpoznania.

Przedmiot decyzji z 3 listopada 2017 r. i zakres obecnej sprawy nie wymagał zatem ponownego badania czy skarżąca od 1 maja 2014 r. podlegała ubezpieczeniom społecznym w kraju z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej. Kwestia ta została już przesądzona w pierwszej sprawie. Poprzednia decyzja i prawomocny wyrok wiążą w obecnej sprawie (art. 365 § 1 k.p.c., art. 366 k.p.c.). Decydował zatem marginalny charakter zatrudnienia pracowniczego za granicą, który nie wyłączał ubezpieczenia społecznego w kraju z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej. Nie jest to zatem sytuacja, w której spełniają się przesłanki do jednoczesnego podlegania ubezpieczeniom społecznym w kraju i za granicą, gdyż praca marginalna nie stanowi wówczas takiego tytułu (art. 14 ust. 5b rozporządzenia nr (...) z 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia nr (...) w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego).

Po wtóre w ocenie podstawy przedsądu wiążą ustalenia faktyczne, na których oparto zaskarżony wyrok (art. 398¹³ § 2 k.p.c. ma odpowiednie zastosowanie na etapie przedsądu). Skarżąca nie kwestionowała pierwotnego ustalenia, że umowa o pracę obejmowała tylko 10 godzin pracy w miesiącu za wynagrodzeniem 40 euro. Nie twierdzi we wniosku, że nastąpiła w tym zakresie zmiana i wykonywała pracę w większym wymiarze czasu pracy, co dopiero mogłoby otworzyć rozważania i ocenę, że nie była to już praca marginalna. Taki zaś zakres pracy może łączyć się z odprowadzaniem składek na Słowacji, jednak poprzestanie we wniosku na odwołaniu się do ogólnych twierdzeń nie jest wystarczające do stwierdzenia oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach orzeczono na podstawie § 9 ust. 2 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

